

Czardasz z mangalicą

Mangalicacsárdás

VARGA, Krzysztof

Tequila
Poligráf, 2008Turulpörkölt
Európa, 2009Műmárvány
síremlék
Európa, 2011Függetlenség
sugárút
Európa, 2012„Bildungsroman”
Magyar Lettre
Internationale, 44„Műmárvány
síremlék”
Magyar Lettre
Internationale, 79„Hunok és
szarmaták”
Magyar Lettre
Internationale, 83„Fűrészpor”
Magyar Lettre
Internationale, 91(Horváth
Viktoral és Pavol
Rankovval)„A zsolnai
kerekasztal”
Magyar Lettre
Internationale, 87

Budapest egy ideje főként a rituálék ismétlődését jelenti nekem, egyre világosabban látom, hogy nem vágyom az újdonságokra, csak a régi ösvényeken akarok járni, olyan ételeket akarok enni, amelyeket jó párszor ettem, és olyan kocsmákban akarok fröccsözni, ahol már jó párszor fröccsöztem. Budapest különös módon kasztrálja az olyan jellegű szükségleteimet, hogy fedezzek valami újat. Olyan ez a város, mint az emléktárgyak gyűjteménye, melyeket elővesz az ember egy kis bőröndből, megnézegeti őket, eljátszik velük, aztán megint visszateszi a helyükre, de nem lehet szabadulni tőlük, mert velük együtt önmagam egy részét is elvesztem. Pedig a gyűjtő azért gyűjt, hogy gyűjtsön, legszívesebben a gyűjteményével együtt temetné el magát, mint a régi korok harcosai, akikkel hű paripájukat is eltemették.

Szégyenletes, kínos érzés volt, amikor észrevettem, hogy kezdem hazug és követelőző módon nosztalgikusan nézni Budapestet, azt várom tőle, hogy ne változzon, mindig ugyanaz a város maradjon az én személyes kívánságomra, amely évekként elzúg az emlékezetemben, mert pontosan ilyen képet állítottam a szemem elé mint kötelező változatot, izgat e város változatlansága, ahogy öreges makacssággal hordja mindig ugyanazokat a foszladozó ruhákat, lyukas fehérneműt, nem kellene hát – legalábbis szerintem – új inget, gatyát vagy éppen egy pár zoknit vennie abból a nyomorúságos kis nyugdíjából. Akkor ébredtem rá aljasságomra, amikor a metrón utazva észrevettem, hogy különös módon nagyobb örömet lelem abban, ha a veszélyes hármason utazom, nem pedig a felújított kettesen, pedig legutóbb igyekeztem kerülni a hármast, mert attól féltem, egyszer csak szétesik az alagútban a rozsdamarta vagon, vagy csak megáll, és nem tud továbbmenni, vagy ott ég el, velem együtt, mert emlékszem a sajtóhírekre, és ismerek olyan embereket, akik nem mernek lemenni a kék metró állomásaira, inkább busszal, villamossal, trolival járnak, bonyolult átszállásokkal. Pár éve alapos felújítást végeztek a metró második vonalán, végre itt vannak az új szerelvények – egy tőrből állnak a vonatok, amelyekről egyébként évekig folyt a pereskedés –, és ma már egész más a piros vonalon utazni, mint annak idején, amikor az egykori Moszkva téri állomás környékén laktam. Ma már nincs semmi élvezet abban, ha a piros metróval megyek valahová, ilyen vagonokban utazni érzelmileg annyit jelent, mint Varsóban metrózni, vagyis semmit, viszont egyre jobban vonz a kék vonal büze és szomorúsága. Miután teljes mértékben tudatára ébredtem nosztalgikus elbutulásomnak, a legnagyobb örömmel vettem magam nemrég a hármason a rémisztő mélységébe, ahol még mindig a lepusztult, ütött-kopott szovjet vonatok járnak, már rég elrozsdásodtak, mert majdnem egyidősek lehetünk. Természetesen a mozgólépcsők többsége szokás szerint elromlott, sárga fémparavánokkal rakták körül őket, néhány figura áll mellettük munkaruhában, az egyik piszkált valamit, a többi meg szakszerű unalommal figyelte a mesterkedését. Egyébként mindig ez a helyzet, akár a metró mozgólépcsőjével, akár a vízvezetékkel, a telefonkábelrel vagy valamilyen más berendezéssel van baj: az egyik szakember, esetleg tekerget valamit a franciakulccsal, körülötte meg gondterhelt munkások csoportja áll dogál, és némi blazírussal enyhített feszültséggel figyel a munka eredményeit, nyugalom van bennük, csak semmi kapkodás, nem teljesítménybérben dolgoznak, mindennek eljön az ideje, és ebben benne van a munkásosztály valódi sztoikus filozófiája.

Ugyanolyan csalódottan szálltam föl az új kék Mercedes buszokra, ahol a vadonatúj üléshez és a műanyag friss illatát éreztem, s bár örültem a komfortos utazásnak, ami nemrég még elérhetetlen volt Budapesten, nagy boldogság volt átszállni egy bűzös Ikarusra, ahol már beleette magát a kosz az ülésekbe, az oldalára pedig negyedszázad mocska ragadt, mert velem utaztak az emlékeim, képzelgéseim és érzélgősségeim. Próbálok küzdeni, hogy Budapest ne maradjon nekem kizárólag a múlt városa, az emlékek skanzenje,

ahol már csak unalomig ismert útvonalakon fogok közlekedni, ugyanazokba a kocsmákba, könyvesboltokba, fürdőbe járok, harcolva a múlt idővel, mert ez az első komoly figyelmeztetés arra, hogy veszedelmesen öregszen mentálisan, kihozza belőlem a vénség a szentimentalizmust, arra gondolok hát, hogy egyszer egy nagy budapesti portyára kell indulnom, ismeretlen negyedeket, külvárosokat kell bejárnom a közelebről még meghatározatlan jövőben, föl kell ülnöm a még befejezetlen négyes metróra, amely a tervek szerint zöld színű lesz, föl kell ülnöm rá, és annyira bele kell szeretnem, hogy szinte elfelejtsem azt, hogy létezik a kék vonal, és hagyjam ott az alagútjában az egész kenőcsöt és mocsoktól bűzlő múltat.

A budapesti újdonságok közül tulajdonképpen leginkább új kocsmákat keresek, különösen péntek és szombat este, amikor a lányok parfümjétől illatosak a Nagykörúton járó villamosok. Amikor egy új, nyáron nyitva tartó kocsmában, a Pagonyban ülök, melyet a Kemenes utcai régi gyerekstrandon alakítottak ki a híres Gellért Szálló mellett, álmosító nyugalom tölt el, és arra gondolok, hogy itt, ahol most méltóságteljesen hozza a pincér tálcaján az asztalok között a bort, a sört és a fröccsöt, valaha gyerekzsivajt lehetett hallani, a kismencedében pedig, ahol ülök, újabb fröccsöt döntve magamba, valaha a magyar nemzet jövője pancsolt, a gondos szülők felügyelete alatt: a mai újfasiszták, újpogányok és neoliberaisok, bankárok, hipszterek, munkanélküliek, sikeres és bukott nők, Orbán Viktor hívei és a Jobbik tagjai és azok, akik ezt az egész magyar politikát lesajnálják, és vagy a fogukhoz verik a garast, mert ez kell a túléléshez, vagy két kézzel szórják a Szent István képével díszített bankjegyek kötegeit, és taxin mennek haza, valahová a Rózsadombra, unott képpel hallgatva a sofőrök rituális panaszkodását. Ők talán mind itt fürdöztek gyerekkorukban, ahol most egyre inkább érezhető az esti hűvösség és a csend, és nem segít a szesz, de még a beszélgetések sem. Minden szó rögtön szertefoszlik az esti levegőben, mert a Pagony a szabad ég alatt van, sűrűn körülveve fákkal, melyek ezen a késő nyári estén egészen rendkívülinek mutatják ezt a különös helyet. A Pagony álmatag hangulata, az egykori medencék fehér és kék csempéi miatt kezdem itt úgy érezni magam, mint egy szellem, mint a gyerekkor rég elveszett világába visszatérő halott. Igen, a Pagony nem egyszerű kocsmá, hanem egy különös, nosztalgikus időgép, amely 2013-ban megállt egy pillanatra Budapesten, de lehet, hogy rögtön el is röpül a múltba, mi pedig, akik most itt vagyunk, megint gyermekeké válunk mind.

(részlet)

PÁLFALVI LAJOS FORDÍTÁSA

WERONIKA LAWNICZAK FOTÓJA. GALERIA CZUŁOŚĆ. VARSÓ